

Mál nr. 343/2021

**M og
V v/ ábyrgðartryggingar A hjá V**

Ágreiningur um bótaskyldu vegna slyss M 16. ágúst 2019.**Gögn.**

Málskot, móttækið 13.09.2021, ásamt fylgiskjölum 1-20.
Bréf V, dags. 24.09.2021, ásamt fylgiskjölum 1-8.

Málsatvik.

Í málskoti kemur fram að M hafi, hinn 16. ágúst 2019, orðið fyrir slysi við störf sín. Hann hafi verið að vinna á nýbyggingarsvæði, hrasað og dottið fram fyrir sig ofan í lyftugryfju í húsgrunni með þeim afleiðingum að hann meiddist illa á hægri hendi. Í lögregluskýrslu, dags. 19. ágúst 2019, er atvikum lýst svo að M „mun hafa stigið upp á sökkul, með fyrirhugaða stefnu inn í húsgrunninn, þegar hann missti jafnvægið og datt ofan í lyftugryfju.“ Telur M sig eiga rétt á bótum úr ábyrgðartryggingu A vegna þessa en V hafi hafnað bótaskyldu, annars vegar á grundvelli þess að A bæri ekki ábyrgð á aðstæðum a slyssstað og hins vegar þess að um óhappatilvik eða eigin gáleysi M hefði verið að ræða. A var byggingaraðili og aðalverktaki en M var starfsmaður X á slyssdegi. Byggir M á því að sem aðalverktaki hafi A haft forræði yfir byggingarsvæðinu og borið ábyrgð á öryggi þar. Eftir slysið hafi sjúkrabíll, lögregla og Vinnueftirlitið verið kölluð til og beinist skýrsla þess síðastnefnda að A en ekki X. M byggir á því að aðbúnaður og vinnuaðstæður á vettvangi hafi verið ófullnægjandi og beri A höfuðábyrgð á því. Lyftugrunnurinn hafi verið óvarin hola í gönguleið og hafi Vinnueftirlitið vísað til þess í skýrslu sinni að ákvæðum A. hluta, 13.1. gr., og B. hluta, 17. gr., í reglum 547/1996 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggisráðstafanir á byggingarvinnustöðum og við aðra tímabundna mannvirkjagerð hafi verið ábótavant. Til viðbótar vísar M til annarra ákvæða reglnanna, sem kveði á um frágang á vinnusvæðum. Þar segi m.a. að öll göt í gólfum og vinnupöllum sem hætt sé við að menn falli niður um skuli vera umgirt handriði eða hleri settur yfir gatið. Veruleg hættu hafi verið á falli ofan í lyftugryfjuna og hefði verið auðvelt að varna slysinu með hefðbundnum merkingum og tímabundnum fallvörnum en úrbætur hafi verið gerðar á vinnusvæðinu eftir að slys M átti sér stað. Þá hafi M ekki sýnt af sér stórkostlegt gáleysi umrætt sinn og komi skerðing bóta á grundvelli meðábyrgðar hans því ekki til skoðunar. Þar sem slys M sé að rekja til þess að A hafi vanrækt framangreindar athafnaskyldur, og skýrsla Vinnueftirlitsins sé afdráttarlaus hvað varði það að orsök slyssins megi rekja til ófullnægjandi umferðarleidda um húsgrunn, telur M því bótaskyldu til staðar.

Í bréfi V til nefndarinnar kemur fram að Y, sjálfstæður verktaki, hafi verið undirverktaki A og X hafi verið undirverktaki Y. Ekkert samningssamband hafi verið milli A og X og A hafi ekki borið vinnuveitandaábyrgð á M. Skyldan til að sjá um að aðstæður á byggingarstað séu til samræmis við lög og reglur hvíli á vinnuveitanda M, en M hafi verið starfsmaður sjálfstæðs verktaka en ekki A. Jafnvel þó A teldist bera ábyrgð á M á grundvelli vinnuveitandaábyrgðar verði ekki fallist á að um saknæman vanbúnað hafi verið að ræða. Samkvæmt upplýsingum frá A hafi jarðvegur fyrir utan húsgrunn verið tæplega meter fyrir neðan efri brún á sökkulveggjum. Fylling innan í húsgrunninum hafi verið um 30 sentimetra fyrir neðan steypa veggi lyftugryfjunnar sem hafi sjálf verið um einn metri á dýpt. V geti þá ekki fallist á að lyftugryfja teljist vera gat eða hola í gólfi eða vinnupalli, enda hafi verið um að ræða húsgrunn en ekki gat eða holu í skilningi þeirra reglugerðarákvæða sem M vísi til. Hún hafi eingöngu verið einn metri á dýpt, umlukin steypustyrktarjárnnum og vel sýnileg. Hafi því ekki verið skylt að vera með handrið við hana, M hafi verið fullljóst hvar hún var staðsett og hafi hann haft um margar aðrar leiðir að velja til að komast inn í húsgrunninn. Hafi ekki verið um að ræða hættulegar aðstæður fyrir M, sem hafi verið þaulvanur vinnu á byggingarvinnusvæðum. Sé því ekkert sem bendi til að slys M megi rekja til saknæmrar og ólögðætrar háttsemi A eða starfsmanna þess, atvika eða aðstæðna sem A beri skaðabótaábyrgð á.

Álit:

Eins og fram kemur að ofan er deilt um hvort M eigi rétt á bótum úr ábyrgðartryggingu A hjá V vegna slyss síns. Svo bótaskylda sé fyrir hendi úr ábyrgðartryggingu A þarf að mega rekja slys M til saknæmra athafna eða athafnaleysis af hálfu þess eða aðila sem það ber ábyrgð á, atvika eða aðstæðna sem A beri ábyrgð á. Er það M sem ber sönnunarbyrðina fyrir því að svo sé. Samkvæmt framburði M, eins og hann var túlkaður fyrir lögreglu, í lögregluskýrslu dags. 19. ágúst 2019, mun

hann hafa „stigið upp á sökkul, með fyrirhugaða stefnu inn í húsgrunninn, þegar hann missti jafnvægið og datt niður í lyftugryfju.“ Þá kemur fram að annar starfsmaður á svæðinu hafi orðið vitni að atvikinu en ekki er að finna sjálfstæðan framburð hans í skýrslunni. Í skýrslu vinnuveitanda, X, til síns vátryggingafélags, dags. 20. ágúst 2019 kemur fram að M hafi verið að stíga niður þegar „hann fellur fram fyrir sig og dettur niður grunninn“. Í tjónstilkynningu M til sama félags segir að hann hafi verið að „ganga niður (stíga). Ég fell fram fyrir mig og dett niður.“ Í tilkynningu vinnuveitanda til Vinnueftirlits, dags. 21. ágúst 2019, er atvikum þá lýst á þann veg að M hafi hrasað og dottið niður í húsgrunn, og hafi sett höndina fyrir sig í fallinu“. V taldi ákveðið misræmi í þessum lýsingum og óskaði eftir frekari skýringum frá M. Í svari hans sagði þá m.a. „I repeatedly jumped on and jumped from the foundation of the building. At one point I lost my balance and fell into the elevator shaft.“ Þá liggur fyrir skoðunarskýrsla Vinnueftirlitsins, um takmarkaða skoðun á slysstað en slysinu er lýst svo að M hafi fallið niður í húsgrunn við það að reyna að komast inn í hann. Þar segir um lýsingu og mat á aðstæðum: „Ófullnægjandi umferðarleiðir eru inn í húsgrunn á verkstað. Slík sem geta skapað slysaþættu.“ Þá voru A veitt þau fyrirmæli að tryggja öryggi starfsmanna á umferðarleiðum á verkstað og leiðbeiningar um að mikilvægt væri að tryggja öruggar umferðarleiðir starfsmanna á verkstað, sbr. gr. 13.1. í A hluta reglna nr. 547/1996 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggisráðstafanir á byggingarvinnustöðum og við aðra tímabundna mannvirkjagerð og 17. gr. B hluta sömu reglna, sem vísað er til í skýrslunni. Þrátt fyrir þessi ummæli í skýrslunni er hún hvorki afdráttarlaus um það hvað olli slysi M eða að hvaða leyti umferðarleiðir inn í og um húsgrunninn þarfnist úrbóta. Samkvæmt gögnum fyrir nefndinni voru þó samdægurs gerðar úrbætur, sem Vinnueftirlitið virðist hafa fellt sig við, þ.e. þannig að pallettustæðum var raðað upp á einum stað við sökkulinn, í þeim tilgangi að þær mætti nýta sem uppstig.

Fyrirliggjandi eru ljósmyndir af aðstæðum á vettvangi og af þeim virðist sem búið hafi verið að fylla í grunninn sjálfan, og má ráða af myndunum að dýptin hafi verið um 30 sentimetrar frá efri brún sökkuls, en af gögnum má jafnframt sjá að dýpt lyftugrunnsins, sem ekki var fyllt upp í, hafi verið 1.025 millimetrar. Verður því ekki séð að almenn hættu hafi stafað af því að fara um grunninn og ekki liggur fyrir að öruggari umferðarleiðir, þ.e. fjær lyftugrunninum, sem ætla má að M hafi verið vel kunnugt um, hafi ekki staðið til boða.

Hefur M þannig ekki tekist að sýna fram á að tjón hans sé að rekja til saknæmra athafna eða athafnaleysis A, starfsmanna þess, annarra atvika eða aðstæðna sem það beri ábyrgð á. Þegar horft er til þess að í umbeðnum ítarlegri lýsingu M segist hann hafa ítrekað „stokkið á og af sökklinum“ við vinnu sína verður þá helst dregin sú ályktun að tjón hans vegi rekja til óhapps og eigin aðgæsluleysis. Er þá óþarft að fjalla frekar um þær röksemdir V að ábyrgð á aðbúnaði starfsfólks hvíli á X sem vinnuveitanda, en ekki aðalverktakanum A.

Niðurstaða.

M á ekki rétt á bótum úr ábyrgðartryggingu A hjá V.

Reykjavík 2. nóvember 2021

Þóra Hallgrímsdóttir lögfr.

Sigurður Óli Kolbeinsson lögmn.

Hildigunnur Hafsteinsdóttir lögfr.